

כבקרת רועה עדור

מנהיגות ומונהגים

מנהיגות רציונאלית - היא בעצם מנהיגות המבוססת על ה"סמכות החוקית". כלומר סמכות ההנהגה והשררה מוקנית מתוקף החוק המעניק להם את הסמכות לפקח, להחליט על מדיניות ולהוציאה אל הפועל. התוקף החוקי הוא זה המקנה את הסמכות. ברגע שעמד מועמד בקטגוריות שהחוק מחייב על מנת להתמנות לשררה - מקבל המנהיג את סמכויותיו. אותו חוק עשוי להסיר את הסמכויות מהמנהיג מתוקף תנאים וכללים שבמידה ויחולו - יפקיעו מהמנהיג את סמכויותיו באחת. בהקשר זה יש לחדד שמנהיגות רציונלית - חוקתית איננה אישית. החובה לציית למשטר היא מתוקף החוק, והמנהיג (מפעיל הסמכות בפועל) נעשה מנהיג באופן פורמלי - כלומר הסמכות להפעלת סמכויות המשטר נאצלת אליו מתוקף התקיימותם של תנאים חוקיים.

מנהיגות מסורתית - מנהיגות זאת יושבת על קדושתה ועליוניותה של מסורת משכבר הימים והיא מכירה בלגיטימיות של אלו המפעילים את הסמכות על פי המסורת. כלומר, ההנהגה מקבלת את תוקף הסמכות שלה מתוך האמונה וההכרה בכך שהנהגה זו נאמנה למסורת המקודשת. כאן קורה דבר מעניין נוסף, ישנה הכרה או אמונה בכך שהמנהגים הללו נאמנים באופן מוחלט למסורת, כך שמתחדדת התפיסה המזהה בין המסורת לבין ההנהגה. לפיכך הנאמנות להנהגה עוברת להיות אישית: "ככל שאני נאמן להנהגה המסורתית כך אני נאמן למסורת עצמה".

מנהיגות כריזמטית - זו מנהיגות ששואבת את הלגיטימיות שלה מאישיותו של המנהיג עצמו. הלגיטימיות של המנהיג צומחת מתוך מפגש עם כשרונותיו, הישגיו, פעולותיו ועם יכולתו לשווק אותם לציבור. כך כותב מקס וובר: "במקרה של סמכות כריזמטית, מצייתים למנהיג בעל הסגולה הכריזמטית באשר הוא, וזאת מכוח אמון אישי בו ובהתגלות שלו, בגבורתו או בסגולותיו המופתיות...". מנהיג כזה הוא מנהיג שנתפס כמי שניחן בסגולות פנומנאליות החורגות מטבע אדם רגיל, לדוגמא: יכולות אסטרטגיות, ניתוח וחשיבה היוצאות מגדר הרגיל. הלגיטימיות למנהיגות זו נובעת באופן ישיר מאמון באדם המסוים הזה שהוכיח את יכולותיו המופלאות.

סוגי המנהיגות של משה

1. "אֶת־הַדְּבָר הַקָּשֶׁה יְבִיאוּן אֶל מֹשֶׁה וְכָל־הַדְּבָר הַקָּטָן יִשְׁפּוּטוּ הֵם"
2. "כיצד סדר משנה משה למד מפּי הגבורה נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו נסתלק אהרן וישב לשמאל משה נכנסו בניו ושנה להן משה פירקן נסתלקו בניו אלעזר ישב לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן רבי יהודה אומר לעולם אהרן לימין משה חוזר נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקן נסתלקו זקנים נכנסו כל העם ושנה להן משה פירקן נמצאו ביד אהרן ארבעה ביד בניו שלשה וביד הזקנים שנים וביד כל העם אחד נסתלק משה ושנה להן אהרן פירקו נסתלק אהרן שנו להן בניו פירקן נסתלקו בניו שנו להן זקנים פירקן נמצא ביד הכל ארבעה"
3. "כָּל־אֲשֶׁר־צִוִּיתֵנוּ נַעֲשֶׂה, וְאֶל־כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלַחֵנוּ נֵלֵךְ. כָּכָל־אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ אֶל־מֹשֶׁה, כֵּן נִשְׁמַע אֵלֶיךָ"
4. "אמר (הקב"ה): אדם שעתיד להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, עתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תלי-תלים של הלכות. אמר לפניו: ריבונו של עולם, הראהו לי! אמר לו: חזור לאחוריך. הלך וישב לסוף שמונה עשר שורות, לא היה יודע מה הם אומרים. תשש כוחו. כיון שהגיעו לדבר אחד, אמרו לו תלמידיו: רבי, מניין לך? אמר להם: הלכה למשה מסיני! נתישבה דעתו"
5. "מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינִי, וּמִסֵּרָה לַיהוֹשֻׁעַ, לְזִקְנִים, לְזִקְנִים, לְנָבִיאִים, וְנָבִיאִים מִסֵּרָה לְאֲנָשִׁי כְּנָסֶת הַגְּדֻלָּה"
6. "יַעַן לֹא הָאֱמָנְתֶם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לַעֲיִנִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת־הַקֶּהֱל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם"
7. "לפי שהייתה מרים מתנבאת ואומרת: עתידה אמי שתלד בן שיושיע את ישראל, כיון שנולד משה, נתמלא כל הבית אורה"
8. "הָאִישׁ מֹשֶׁה [עָנִיו] מָאֵד מְכַל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה"
9. "וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדְעוּ ה' פָּנִים אֶל פָּנִים"
10. "וַיֵּרָא הָעָם כִּי בָשָׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן הָהָר וַיִּקְהַל הָעָם עַל־אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הָעָלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדָעְנוּ מָה הָיָה לוֹ"

חֲנִנּוּ יְהוָה חֲנִנּוּ בְּזָכוֹת מִשָּׁה רַבֵּנוּ

מֹשֶׁה רָעִיא מֵהִימָנָא שְׂרָתָה עָלָיו שְׂכִינָה
מָאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר חִי בָאָרֶצְנוּ

שָׁם מִצָּרִים לַשְּׁמָה עָשָׂה בָּהֶם נִקְמָה
בְּכַח יוֹד רָמָה מִשָּׁם הוּא הוֹצִיאָנוּ

הוא לְשָׁמִים עָלָה נִצַּח מְלָאכֵי מַעֲלָה
הִנְחִיל לָעַם סִגְלָה אֶת תּוֹרַת אֱלֹהֵינוּ

חָלָה פָּנִי ה' בְּעַמּוֹדוֹ עַל הַר סִינִי
הֲצִיל אֶת עַם אֱמֹנֵי הַגֵּן עַל אֲבוֹתֵינוּ

זָכַר צִדִּיק לְבִרְכָּה בְּמִדַּת תְּנַח צִדְקָה
גַּם בִּכְהֵנָה וּמְלוֹכָה אֱלֹהִים עֲטֵרָנוּ

קְדוֹשׁ צַדִּיק וְעַנּוּ הֵינָה קָרַן עוֹר פָּנָיו
גַּם לֹא כִהְתָּה עֵינָיו לֹא נָס לְחוֹמָמָנוּ

חֲנִנּוּ יְהוָה חֲנִנּוּ בְּזָכוֹת מִשְׁפָּה רַבֵּנוּ

